

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym 21 stycznia 2016 r. w Sądzie Okręgowym w P. (...), powód – (...) S.A. w P., żądał zasądzenia od pozwanej Z. Z., w postępowaniu nakazowym, kwoty 178277,59 zł, z ustawowymi odsetkami od 17 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu powołano się na załączony weksel własny in blanco wystawiony przez pozwaną i uzupełniony przez powoda na sumę dochodzoną pozwem (pozew k. 2-7).

Postanowieniem z 26 stycznia 2016 roku Sąd Okręgowy w P. (...) przekazał sprawę do Sądu Okręgowego w Ł. – Sądu Gospodarczego, jako miejscowo i funkcjonalnie właściwego (postanowienie k. 105).

W dniu 17 marca 2016 roku Sąd Okręgowy w Ł. wydał przeciwko pozwanej nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, na podstawie weksla (nakaz zapłaty k. 117).

W dniu 13 kwietnia 2016 r. pozwana wniosła zarzuty od powyższego nakazu zapłaty, domagając się uchylecia zaskarżonego nakazu i oddalenia powództwa oraz zasądzenia na rzecz pozwanej kosztów procesu. Pozwana zakwestionowała podstawę uprawniającą powoda do wypełnienia wystawionego przez pozwaną weksla in blanco, zarzucając nieistnienie swojego zobowiązania jako nieudowodnionego przez wierzyciela. Pozwana wniosła także o wstrzymanie wykonania wydanego w sprawie nakazu zapłaty (zarzuty od nakazu zapłaty k. 122-126).

Postanowieniem z 23 czerwca 2016 roku Sąd wstrzymał wykonanie wydanego w nin. sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla (postanowienie k. 152-153).

Strona powodowa podtrzymała żądania pozwu, nie zgadzając się z zarzutami pozwanej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 4 grudnia 2006 r. powodowa Spółka zawarła z pozwaną Z. Z.dek, prowadzącą wówczas działalność gospodarczą pod firmą (...) umowę franczyzy nr (...), dotyczącą prowadzenia na stacji paliw położonej w R. przy ul. (...) II 17 działalności w ramach franczyzowej sieci stacji paliw B. (...). Na mocy tej umowy pozwana zobowiązała się m. in. do:

- magazynowania, oferowania, prowadzenia sprzedaży wyłącznie paliw wymienionych w załączniku nr 3 do umowy stanowiącym jej integralną część (art. 12 § 1 umowy),
- sprzedaży detalicznej produktów pozapaliwowych, w tym ciągłej sprzedaży tzw. produktów obligatoryjnych (art. 13 umowy),
- świadczenia na stacji paliw, usług wskazanych przez powoda w załączniku nr 4 do umowy (art. 15 umowy) (dowód: kopia zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej k. 59, kopia umowy k. 29-58, kopia załączników do umowy k. 60-84).

Na poczet zabezpieczenia wiarygodności strony powodowej, mogących powstać w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązań wynikających z ww. umowy, pozwana wystawiła i złożyła do dyspozycji powoda weksel własny in blanco, opatrzony swoim podpisem. Warunki wypełnienia weksla określone zostały w deklaracji wekslowej stanowiącej załącznik nr 8 do ww. umowy franczyzowej (dowód: kopia załącznika nr 8 – deklaracja wekslowa k. 84).

Podczas kontroli operacyjnych przeprowadzanych przez powoda na stacji paliw położonej w R. przy ul. (...) II 17 stwierdzono nieprawidłowości naruszające postanowienia przedmiotowej umowy, które nie zostały przez pozwaną usunięte pomimo kilkukrotnych wezwań kierowanych do niej przez powoda. W konsekwencji, pismem z dnia 8 kwietnia 2011 r., powód rozwiązał ww. umowę ze skutkiem natychmiastowym, z przyczyn leżących po stronie

pozwanej. Podstawą do wypowiedzenia umowy było przede wszystkim prowadzenie na stacji paliw sprzedaży paliwa zakupionego poza (...) S.A. (dostawcą tego paliwa była spółka (...) sp. j.), a ponadto: sprzedaż paliwa, produktów pozapaliwowych oraz świadczenie usług w sposób sprzeczny z zasadami dokonywania transakcji przy użyciu kart paliwowych, w szczególności nieakceptowanie kart do sprzedaży; dopuszczenie do sprzedaży stacji paliw w R. przy ul. (...) II 17 z naruszeniem przysługującego powodowi prawa jej pierwokupu; brak prowadzenia na stacji paliw sprzedaży produktów obligatoryjnych (dowód: kopia pisma powoda z 8.04.2011 r. k. 90, zeznania świadka K. C. na posiedzeniu w dniu 30.08.2017 r. k. 252-253).

Z uwagi na fakt, iż przyczyną rozwiązania umowy było nieprawidłowe jej wykonywanie przez pozwaną, powód zażądał również zapłaty kary umownej przewidzianej w art. 32 § 2 w zw. z art. 1 pkt 5 oraz art. 35 § 2 umowy, wraz z odszkodowaniem, do którego naliczenia uprawniony był zgodnie z art. 32 § 2 umowy. W konsekwencji, w dniu 15 czerwca 2011 r. została wystawiona nota obciążeniowa nr (...) z tytułu rozwiązania umowy franczyzy nr (...) z dnia 04.12.2006 r., opiewająca na kwotę 345508,04 zł, z terminem płatności upływającym w dniu 28 czerwca 2011 r. (dowód: kopia noty obciążeniowej k. 91).

Pozwana zwróciła się z pisemnie do powoda o wskazanie i wyjaśnienie sposobu wyliczenia tej kwoty określonej w ww. notie obciążeniowej. Powód w odpowiedzi na powyższe pismo pozwanej oświadczył, że wskazana w notie obciążeniowej Nr (...) kwota 345508,04 zł obejmuje karę umowną obliczoną na podstawie art. 32 § 2 w zw. z art. 1 § 8 umowy oraz odszkodowanie na podstawie art. 32 § 2 i art. 35 § 4 umowy (dowód: kopia pisma powoda k. 130).

W dniu 27 września 2011 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 189705,51 zł, stanowiącą częściową spłatę zadłużenia wynikającego z noty obciążeniowej nr (...) (dowód: kopia polecenia przelewu k. 92).

Pismem z dnia 10 października 2011 r. powód oświadczył, że na żadaną przez niego kwotę 345508,04 zł składają się kara umowna w wysokości 189000 zł oraz odszkodowanie w wysokości 156508,04 zł. W piśmie tym wskazano również sposób obliczenia kary umownej. Jednakże nie wskazano ani szkód jakie rzekomo pozwana wyrządziła powodowi ani sposobu obliczenia wartości pieniężnej tych szkód (dowód: kopia pisma powoda k. 131).

Powód obliczył szkodę poniesioną na skutek naruszenia umowy franczyzy przez pozwaną, w sposób standardowy, przyjęty według obowiązujących wewnętrznych procedur, biorąc pod uwagę wysokość marży sprzed naruszenia umowy oraz szacunkową wysokość utraconej marży handlowej na skutek naruszenia umowy (dowód: zeznania świadka W. S. na rozprawie w dniu 8.03.2017 r. k. 208-209).

Wobec braku spłaty pozostałej części zobowiązań wobec (...) S.A, w dniu 26 marca 2012 r. wystosowano do pozwanej wezwanie do wykupu weksla in blanco złożonego przez nią jako zabezpieczenie roszczeń wynikających z umowy. Kwota, na którą wypełniony został weksel, tj. kwota 178277,59 zł, odpowiadała pozostałej do zapłaty części należności wskazanej w notie obciążeniowej nr (...) wraz z odsetkami ustawowymi wyliczonymi na dzień 16 kwietnia 2012 r. Jako dzień płatności w wezwaniu wskazany został dzień 16 kwietnia 2012 r. (dowód: weksel k. 86, kopia wezwania k. 93).

Pomimo otrzymania powyższego wezwania, w terminie określonym w deklaracji wekslowej pozwana nie dokonała wykupu ww. weksla (bezsporne).

Sąd zważył, co następuje:

Strona powodowa w niniejszej sprawie wystąpiła przeciwko pozwanej z roszczeniem wywiedzionym z weksla załączonego do pozwu.

Zobowiązanie wekslowe jest co do zasady zobowiązaniem abstrakcyjnym, oderwanym od przyczyny prawnej jego powstania. Za zapłatę weksla własnego odpowiada m.in. wystawca (art. 9 w zw. z art. 103 ustawy z dnia 28.04.1936 r. Prawo wekslowe, Dz. U. z 1936 r. Nr 37, poz. 282, z późn. zm. – zwanej dalej „prawem wekslowym”). Każdy posiadacz weksla, po wykazaniu nieprzerwanego ciągu indosów, może dochodzić przeciwko dłużnikowi wekslowemu zapłaty sumy wekslowej, zgodnie z regułami określonymi w art. 38–54 prawa wekslowego.

Zasada abstrakcyjności zobowiązania wekslowego doznaje jednak istotnego przełamania w sytuacji, gdy weksel nie został puszczony w obieg, lecz remitent dochodzi należności z weksla przeciwko wystawcy weksla własnego.

Zgodnie bowiem z art. 17 prawa wekslowego, osoby, przeciw którym dochodzi się praw z weksla, nie mogą wobec posiadacza zasłaniać się zarzutami opartymi na swych stosunkach osobistych z wystawcą lub z posiadaczami poprzednimi, chyba że posiadacz, nabywając weksel, działał świadomie na szkodę dłużnika.

W odniesieniu zaś do weksla in blanco, zastosowanie znajduje art. 10 prawa wekslowego, który stanowi, iż w przypadku, jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa

Zarówno w literaturze prawniczej, jak i w judykaturze, powszechnie przyjmuje się, iż przepisy powyższe dotyczą sytuacji, w których weksel znajduje się już w obiegu, tj. został przeniesiony na inną osobę niż pierwotny wierzyciel – remitent. Remitent nie może powoływać się bowiem na cyt. przepis art. 17 prawa wekslowego, i to nie dlatego, że zobowiązanie wekslowe w stosunku do niego jest „mniej” abstrakcyjne, ale z tego powodu, że nie nabył weksla przez indos, a więc nie jest objęty dyspozycją ww. przepisu. Jeszcze dalej idąca możliwość podniesienia w takim wypadku zarzutów ze stosunku osobistego wynika z przytoczonego art. 10 prawa wekslowego.

Powyższe przepisy, jakkolwiek czynią swoisty wyłom w zasadzie abstrakcyjności zobowiązania wekslowego, to jednak nie zmieniają samej podstawy tej odpowiedzialności, jaką jest wystawienie weksla. Dlatego też, w procesie o należność wynikającą z weksla, na powódzie ciąży jedynie ciężar wykazania posiadania prawidłowo wypełnionego weksla, obejmującego zobowiązanie pozwanego o treści zgodnej z treścią żądania pozwu. Natomiast ciężar wykazania wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z deklaracją wekslową spoczywa na stronie pozwanej – służy jej tu bowiem stosowny zarzut w procesie.

W rozpoznanej sprawie powód przedstawił prawidłowo wypełniony (ważny) weksel, obejmujący zobowiązanie pozwanego wystawcy do zapłaty kwoty objętej żądaniem pozwu. Powód – wbrew zarzutom pozwanej co do braku wystarczających dowodów na poparcie roszczenia pozwu – wypełnił zatem spoczywający na nim ciężar wykazania istnienia zobowiązania wekslowego strony pozwanej.

Natomiast pozwana ograniczyła swoje zarzuty jedynie do twierdzeń o braku innych dowodów potwierdzających jej obowiązek zapłaty oraz o ogólnie sformułowanej bezpodstawności i braku uzasadnienia żądania pozwu. Pozwana nie wykazała w szczególności takich okoliczności, które umożliwiłyby zakwestionowanie ważności weksla złożonego przez stronę powodową.

Mając na uwadze powyższe rozważania stwierdzić należy, że podstawowy zarzut pozwanej, dotyczący nieudowodnienia wysokości szkody poniesionej przez stronę powodową na skutek naruszenia umowy przez pozwaną, jest nieuzasadniony. Z uwagi na opisany wyżej charakter zobowiązania wekslowego, w procesach opartych na niezakwestionowanym co do ważności wekslu, następuje przerzucenie ciężaru dowodu w zakresie wykazania podstaw do wypełnienia weksla in blanco, na stronę pozwaną. To strona pozwana powinna wykazać dowodami, że powód wypełnił weksel in blanco niezgodnie z deklaracją wekslową. Powód bowiem podstawę swojego żądania wykazał ważnym wekslem, na którym żądanie to zostało oparte.

Skoro w niniejszej sprawie strona pozwana nie złożyła dowodów na to, że powód błędnie wyliczył wysokość szkody mającej odzwierciedlenie w sumie wekslowej, brak było podstaw do uwzględnienia jej stanowiska procesowego i uchylecia wydanego nakazu zapłaty. Pozwana złożyła bowiem jedynie dowody na to, że bezskutecznie żądała od strony powodowej wyliczenia wysokości szkody. Nie wystarcza to jednak do wykazania bezzasadności żądania pozwu. W toku procesu pozwana miała wszak możliwość złożenia innych stosownych wniosków dowodowych, zmierzających do ustalenia szkody poniesionej przez powoda - przy uwzględnieniu, że okoliczność ta wymaga wiedzy specjalnej z zakresu ekonomii i rachunkowości - jednakże z możliwości tej nie skorzystała.

W zakresie odsetek ustawowych od należności głównej roszczenie to znajduje natomiast podstawę w art. 481 § 1 i 2 k.c., biorąc pod uwagę daty płatności sumy wekslowej oznaczonej na złożonym przez stronę powodową wekslu.

Podstawę prawną orzeczenia o kosztach procesu stanowi art. 98 k.p.c. Na koszty procesu poniesione przez stronę powodową złożyła się opłata od pozwu, opłata za czynności radcy prawnego oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa procesowego.

Z powyższych przyczyn, na podstawie art. 496 k.p.c., Sąd utrzymał nakaz zapłaty w mocy.